

JULIA HEABERLINOVÁ

PAPIEROVÍ DUCHOVIA

ROMÁN PLNÝ
NAPÄTIA

Ljndeni

Papieroví duchovia

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Julia Heaberlinová
Papieroví duchovia – e-kniha
Copyright © Albatros Media s. r. o., 2018

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

PAPIEROVÍ DUCHOVIA

ROMÁN PLNÝ NAPÄTIA

Julia Heaberlinová

Ljndeni

Copyright © 2018 by Julia Heaberlin
Photographs copyright © 2018 by Jill Johnson
Translation © 2018 by Miriam Ghaniová
This translation published by arrangement with Ballantine Books,
an Imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC

ISBN e-knihy 978-80-566-0808-1
ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-0732-9

Venujem Stevovi,
ktorý sa nikdy nevzdal mňa ani CUBS.

„Fotografia je tajomstvo tajomstiev.
Čím viac vám hovorí, tým menej viete.“

—*DIANE ARBUSOVÁ (1923–1971)*
americká fotografka

Predtým

Kedy mala moja sestra dvanásť rokov, spadla do hrobu.

Hrali sme sa samé na opustenom cintoríne. Zo zeme v každom smere okolo nás vytrčali staré náhrobné kamene. Tráva bola suchá, sfarbená ako slama, ako vlasy mojej sestry. Letmo sa ma dotkla prstami, keď som vystrela drobnú ruku a snažila sa ju vytiahnuť. Hrob bol čerstvo vykopaný a čakal na svoju obeť.

Sestra sa dolu v hrobe smiala.

Mala som vtedy päť rokov.

Moja sestra sa rada túlala po cintoríne v texaskom Weatherforde. Bol tam pochovaný Peter Pan, hoci na náhrobku stálo Mary Martinová Hallidayová. Ďalej tu bola napríklad Jimmie Elizabeth a dievča menom Sophronia, čo je v angličtine zároveň názov nočného motýľa a purpurovej ľalie, ale aj postava z diela Charlesa Dickensa. Povedala mi to sestra. Chcela dať svojej prvej dcére meno Sophronia a volať ju skrátene Sophri alebo Phronia.

Na cintoríne boli stovky hrobov. A milión kostí pod zemou, na ktorej sme so sestrou robili mlynské kolesá.

Smrť k nej prišla ako letný sen. To bolo vyryté na jednom starom bielom náhrobku. Zvyšok epitafu si nepamätám, hoci mi ho sestra zakaždým čítala.

Prebehla som asi kilometer späť do nášho domu, aby som o pomoc požiadala starú mamu.

Moja sestra vyliezla z toho hrobu sama bez jediného škrabanca.

Keď si spätne spomínam na ten deň, na tú chvíľu – asi to bolo vtedy, keď ju prekliali. Keď mala devätnásť rokov, zmizla, ako keby ktosi z oblakov zhodil laso, chytil ju a odvliekol preč.

Viem, že v ten deň som sa začala báť.

1

„Dopekla, kto si?“

Posuniem svoju kráľovnú bližšie k jeho kráľovi. „Vieš, kto som.“

Vystrie k šachovnici pravú ruku, ktorá ho stále poslúcha. Jednoduchý, rýchly pohyb. Figúrky sa rozletia až do kútov zapadnutých prachom posledných desaťročí. Ani nežmurknem, tak ako som si to nacvičovala. Nemykne sa ani ďalšia obyvateľka izby, hluchá žena, ktorá čosi pletie z modrej vlny. Alebo zo zelenej, či zo zlatej, alebo z ružovej. Môže to byť akákoľvek farba.

Nepotrebuje na to ihlice. Metodicky pohybuje rukami vo vzduchu a jej neviditeľný šál rastie do dĺžky ako harmonika. Na šedivej hlave má nakrivo nasadený svadobný závoj. Ručička na plastových hodinách visiacich na stene sa pohne.

Najradšej by som pri každej návšteve tie hodiny strhla zo steny. Čas pre ľudí v tomto dome nič neznamená. Nemajú potrebu vydať sa von za trikrát zamknuté vchodové dvere ani premýšľať, kto alebo čo do nich mohlo urobiť tri

hlboké škrabance. Nemá zmysel myslieť na tých, čo za nimi nikdy neprídu, alebo na tie ohavnosti, ktorých sa dopustili. No a čo, ak si nespomínate, že ste nikdy nemali radi hneď banány alebo neprirodzený smiech v seriáli *I Love Lucy*, ale teraz ich pokojne jete, sledujúc ten seriál.

Ktovie, čo si myslí Carl. Možno myslí na to, že by ma mal zabiť. Mám dvadsaťštyri rokov, teda mám správny vek. Som beloška, štíhla. Ľudia hovoria, že sa podobám na sestru. Rozdiel je v tom, že z jej vnútra vyžarovala akási energia. Bola teatrálna. Vyzývavá. Predvádzala sa. Ľudí to k nej priťahovalo. Mali ju radi. Aj Carla to k nej ťahalo, a tak jej vzal život.

Možno si myslí, že som moja sestra a prišla som ho strašiť.

Ja som len náhradníčka, Carl. Jej škrupina naplnená dynamitom, túžbou po pomste. Nervózna osoba s krídlami, čo chce skočiť na javisko. A ty a ja tam zažiarime spolu.

Zakaždým, keď sem prídem, som preňho cudzia, alebo klame. Zakaždým tvrdí, že zabudol, ako sa volám. Neodpovedá, keď sa pýtam, prečo má v júni na sebe kravatu s vianočným motívom, ani mi nechce povedať, kde kúpil tie starodávne okované čižmy. Nepamätá si na najkrajšie miesto, kde bol naposledy. Tie čižmy mi pripomínajú výhľad. Keď človek pevne stojí na okraji nebezpečného zrázu a pozerá na krásu, čo sa ťahá na míle do diaľky.

Carla nezaujímajú moje chválospevy o čižmách, čítanie Walta Whitmana či Johna Grishama pri jedinom slnkom zaliatom okne v tomto dome, ani vtipy o hovoriacich kravách, ktoré mu rozprávam, keď sa prechádzame po okolí. Nenadchnú ho činnosti, ktoré robíme s milovanou rodinou. Dnes ráno som ho sledovala v reštaurácii, ako si lievance

polieva jahodovým sirupom a krája ich na rovnaké kúsky. Chcela som sa ho opýtať, či mu ten sirup nepripomína krv.

Chce ma presvedčiť, že jeho oči sú len otvory do čiernej galaxie, kam sa vracia sám, ale ja sa nedám obalamutiť. Premýšľam, čo on vidí v mojich očiach. Niečo známe?

Podľa výpovede jedného zo svedkov je mimoriadne nadaný herec.

A teraz mi týmto neškodným náznakom násilia pripomína, že je stále silný. Dôležitý. Už to viem. Pozorne som ho sledovala. Zvážila som riziká. Prehľadala som jeho izbu, kým bol v sprche, a zistila som, že svoje tajomstvá ukrýva v otlčenom kufri pod posteľou – červený gumený pás na cvičenie, takže od toho má také vyduté svaly na predlaktiach, a pätkilové činky, vďaka ktorým pôsobí stále tak vyšportovane. Vo vrecku na zips mal ostrý vreckový nôž, strieborný zapalovač s vyrytým N a jediná cigaretu.

Pod výstelkou mal zastrčenú fotografiu rozmeru 8×10 cm, úhľadne vyrovnanú. Mohli by to byť dvadsiate roky dvadsiateho storočia, ale mohla byť aj spreď dvoch rokov. Fotograf Carl, ktorého kniha *Cestovanie v čase* plná bizarných obrázkov, bola kedysi bestsellerom, je odborník na nadčasovosť. Okraje fotografie sú trochu ošúchané, uprostred sa ťahá biely ohyb, ktorý delí dievča na dve časti. Dievča stojí v prázdnej vyprahnutej krajine, na ktorú asi nikdy nedopadla kvapka dažďa.

Na krku má malý strieborný kľúčik. Ten istý kľúčik, ktorý má Carl tajne ukrytý na šedivejúcej hrudi. Raz som ho zazrela, keď mu vyklízol z košele a visel nad šachovnicou. Je aj ona jednou z jeho obetí?

Starí sérioví vrahovia, ktorí sú na slobode, sa musia, pravdaže, niekam uchýliť. Veľa som o tom premýšľala. Musia byť unavení. Rozhodnú sa pestovať ruže alebo sa starať o vnúčatá. Trápia ich zlomeniny bedrových kĺbov alebo srdcové infarkty. Stávajú sa z nich impotenti. Nemajú peniaze. Nevšimnú si prichádzajúce auto. Priložia si zbraň k hlave.

Vrahovia, ktorí verejne preľstili systém, neviditeľné monštrá, ktoré nikto nikdy nechytí a prešmykli sa okolo ako tichá nenápadná kulisá. Ako pištiace hoboje a hlasné bicie. Len niektorí si napokon vypočujú ich zvuk, na samom konci, ale už je neskoro.

Trvalo mi veľmi, veľmi dlho, kým som našla muža, o ktorom si myslím, že zabil moju sestru. Roky. Desiatky rozhovorov. Stovky podozrivých. Tisíciky dokumentov. Čítanie, sledovanie, kradnutie. Nikto asi nebol taký posadnutý ako ja od svojich dvanástich rokov. Sestra vtedy neprešla na svojom bicykli ani päť kilometrov za jasného denného svetla z nášho domu tam, kde v lete opatrovala deti. Bolo dopoludnie.

Na druhom konci ju čakali dve sladké deti, Oscar a Teddy Parkerovci. Ťažko uveriť, ale teraz sú už na strednej. Pred niekoľkými mesiacmi ich matka našla moju adresu a poslala mi Oscarovu prihlášku na vysokú a priložila esej s poznámkou, že to možno oceníť.

Nebola som si istá. Hneď som list neotvorila. Netušila som, čo tam bude – vedela som len toľko, že sa bude týkať mojej sestry. Zastrčila som obálku do rámu na zrkadle v kúpeľni. Nepáčila sa mi predstava, že jej život by mali posudzovať a hodnotiť nejakí vysokoškolskí profesori.

Trvalo mi rok, kým som pozbierala odvalu. Oscar písal: *Nič už nebolo také isté. Mal som len päť rokov, ale jej zmiznutie poznačilo všetko. Nosil som jej náramok priateľstva, ktorý sme spolu vyrobili, až kým sa mi nite nerozpadli na ruke. Žiadna opatrovatelka sa jej už nevyrovnala. Žiadne dievča. Už nikdy som sa necítil v bezpečí a myslel som na ňu zakaždým, keď som si potreboval dodať odvalu. Ona je dôvod, prečo chcem študovať trestné právo.*

Často som myslela na to, ako hlboko ovplyvnila smrť mojej sestry našu rodinu. Mňa. Dokonca ani moja fyzická schránka sa už nikdy necítila tak ako predtým, ako keby sa chemicky zmenila každá bunka, akoby navždy mala byť v najvyššej pohotovosti.

Nikdy som nepomyslela na bolesť, čo museli cítiť dvaja malí chlapci, ktorým sestra čítala Harryho Pottera. Mala veľmi pekný hlas. Keď pani Parkerová o 9.22 zavolala a opýtala sa, prečo Rachel neprišla, práve som vyberala múku a ostatné prísady, aby som upiekla čokoládový zákusok.

Moji rodičia, obaja pracovali ako účtovníci, odišli z domu pred pätnástimi minútami. Mala som dvanásť rokov, mala som upratať dom a pripraviť niečo na večeru. Bol normálny letný deň v normálnej domácnosti.

Je Rachel chorá? opýtala sa pani Parkerová do telefónu. Viem, že sa vtedy nehnevala, len mala obavy. *Nemá teplotu?*

Stala sa nehoda, pomyslela som si v tej chvíli. *Zrazilo ju auto. Ležť niekde v bezvedomí.* Nádoba mi vypadla z ruky na zem a po čiernej dlažbe sa rozsypala múka.

Dlho ju nikto neupratal. V tom chaose, čo nasledoval, ľudia rozniesli múku po celom dome a ich odtlačky tam

zostali celé týždne. Aj o niekoľko mesiacov po nich stále zostávali viditeľné stopy. Akoby Rachel bola stále s nami, akoby okolo nás chodila ako duch.

Teraz som konečne tu pri Carlovi a pokúšam sa urobiť ďalší krok, ale zrazu sa zamyslím, či sa na to nemám vykašľať. Nikomu som neprezradila svoj plán, ako ho dostanem z tohto miesta a dozviem sa pravdu.

Nebolo by to prvý raz, čo by som nespĺnila sľub, ktorý som si dala. To dievča na fotke s drobným kľúčikom k ničomu akoby ma prosilo očami, aby som odišla a viac sa neobzerala.

Nechcem myslieť na to, čo by mohol Carl ešte urobiť dvoma zdravými rukami.

Zapne sa klimatizácia a z vetracieho otvoru v stropě prúdi do izby vlažný vzduch. Svadobný závoj sa nadvihne, pavučina poláska zvráskavené líce.

Kľaknem si, aby som pozbierala šachové figúrky spod hracieho stola.

„Dopekla, čo si vlastne zač?“ kričí a tresne kartou o stôl nad mojou hlavou. Náročky mi stúpi topánkou na ruku, až to bolí. Vytrhnem si ju, ale nevykriknem, otvorím dlaň, aby som zdvihla figúrku najnižšej hodnoty. Pravdaže je to pešiak.

„Som tvoja dcéra,“ zaklamem.

Je to jediný logický spôsob, aby mi ho zverili do opatery.

Dopekla, čo si vlastne zač?

2

P o desiatej návšteve sa púšťam do svojho plánu. Carl stále tvrdí, že nie som jeho dcéra, ale už si pamätá moje meno, teda pseudonym, čo som mu povedala. Opatrne navrhnem, že by sme si mohli urobiť krátky spoločný výlet. Niekoľko dní, sľubujem mu. Aby sme si oddýchli a lepšie sa spoznali. Aby si oddýchol od tohto klaustrofobického žalára.

„Ak s tebou pôjdem, dáš mi pero?“ opýta sa. „Pani T. mi perá zakázala. Myslí si, že by som mohol niekoho bodnúť do krku.“

„A boli by z toho nepríjemnosti, ktoré by som ja musela riešiť,“ potvrdí vo dverách do kuchyne pani T. Táto pohyblivá Polka sa objaví vždy tak, akoby to mala presne načasované.

No práve pani T. ho sem pred trinástimi mesiacmi prijala. Vo svojom dome zariadila útulok pre bývalých zločincov a bola ochotná prijať možného sériového vraha trpiaceho demenciou, keď ho policajti našli potulovať sa popri diaľnici.

Slávny fotograf Carl Louis Feldman, ktorý sa venoval umeleckej a dokumentárnej fotografii, ktorý bol podozrivý zo sledovania mladých žien a z ich následných únosov, tvrdil,

že si nespomína, ako sa volá. Museli mu odobrať odtlačky prstov a vzorku DNA, aby ho identifikovali. V miestnej nemocnici určili diagnózu začínajúca sa demencia a poslali ho naspäť medzi ľudí.

Lebo keby aj „bol zvrhlý Ted Bundy s fotoaparátom a na pikape Ford“, ako raz povedal prokurátor pred texaskou porotou, štát to už nezaujímal.

Vyhlásili ho za nevinného v prípade toho nezvestného dievčaťa – bol to jediný prípad, za ktorý ho súdili, lebo obsahoval nejaké inkriminujúce okolnosti súvisiace s nájdenou DNA. Po dvoch dňoch sa porota rozhodla, že Carl môže ísť. Aj šiel a celé roky sa skrýval ako nejaký potkan v tmavom kúte. A ja som netrpezlivo čakala, kedy odtiaľ vylezie.

Kto vedel, že tu skončím – sedím teraz natlačená na vysedenej pohovke medzi vrahom mojej sestry a ženou, čo pletie imaginárne veci. Sme pri sebe tak blízko, že cítime vzájomné teplo. Dnes jej chýba svadobný závoj, ale prstami pohybuje v pravidelnom rytme, ako keby mala za chrbtom dozorcú s bičom.

Ďalší obyvatelia domu sú roztrúsení po kuchyni, spálňach, kúpeľniach – čo najďalej od zvuku televízie, ktorá začína deň o šiestej ráno. Bzučí celý deň a jej šum počujem ešte dlho potom, ako odtiaľto odídem.

Carl odtrhne oči od obrazovky, kde vysielala kanál Discovery. Práve sme sa dozvedeli, že tarantula vydrží dva roky bez potravy.

Carl sa obráti ku mne, ostrým kolenom mi zámerne vrazí do stehna. Predstavím si, že tým istým kolenom pridržoval Rachel. Zrazu som rada, že žena vedľa mňa je hluchá a že jej imaginárne ihlice nie sú ostré.

Carl zdvihne ruku. Pani T. tu nie je. Chce sa ma dotknúť. Dovolím mu to. Čo len chce. Čokoľvek ma to bude stáť.

Prejde mi po líci drsným prostredníkom a ukazovákom, zatiaľ čo hľadím na chlpatého pavúka v telke, ktorý práve bojuje s jaštericou.

Carl mi prejde po brade, po uchu. Po krku. Keď sa dotkne jamky pod priedušnicou, pritlačí dva prsty silnejšie ako treba.

„Bum, bum,“ povie. „Bum, bum. To je tvoja krčná tepna.“

Prikývnem a namáhavo prehltmem. Hneď viem, čo je krčná tepna, lebo som prečítala stovky správ súdnych lekárov. Dve karotídy v hrdle vedú deväťdesiat percent krvi do mozgu. Televízne šou neklamú. Stačí drsný úder do jednej z nich a o niekoľko minút nastáva smrť.

Carl má prsty stále prilepené na mojom krku, hoci sa ozýva hlasné klopanie na dvere. Okrem toho ktosi dvakrát zazvoní.

Zohnem sa po kabelku, takže Carl musí odtiahnuť ruku. Chytím dych, potlačím výraz odporu a poníženia. Dúfam, že si nič nevšimol. Prstami hrabem v kabelke. Počujem praskanie drevenej podlahy, šušťanie sukien pani T. a hlasné buchnutie západky na vchodových dverách.

Keď sa vystriem, návštevníčka už vchádza dnu. Je to tmavovlasá tínedžerka menom Lolita s ružou vytetovanou na vnútornej strane zápästia. Lolita chodí každú stredu – je to vnučka jedného z obyvateľov domu pani T., ktorý sa snaží zabudnúť na to, že kedysi podpálil dom, v ktorom bolo šesť ľudí. Teraz je už mierny. Dostal sa z väzenia len preto, že nikto pri požiari nezomrel.

Všimla som si, že Lolita v Carlovej prítomnosti vždy skláňa hlavu. Ani dnešok nie je výnimkou. Ako zvyčajne,

má na sebe šatku s ružovými a bielymi slimákmi. Raz si ňou uviazala vlasy do chvosta a druhý raz ju mala namiesto opasku. Dnes jej však voľne visí okolo krku. Počula som pani T. vraviť, že tá šatka je vianočný darček od jej starého otca. Nosí ju, aby mu pomohla spomenúť si, kto je.

Pani T. a Lolita vyjdú z miestnosti, rozprávajú sa, nám sa neprihovoria. Podám z kabelky Carlovi pero, moje obľúbené, v ktorom sa prelieva atrament ako modrý olej.

„Ako si chcel,“ poviem. „Takže pôjdeš?“ Znie to prosebnejšie a nádejnejšie, ako by som chcela. Možno skôr ako od dcéry. Možno je to v poriadku.

Strčí si ho za opasok džínsov, na chvíľu mu zazriem okolo pupka sivé chlpy. Srdce mi bije až v hrdle, silnejšie, ako keď mi naň tlačil prsty.

„Pekné dievča, pekná šatka,“ prehodí Carl. „Vedela si, že existuje druh slimáka, ktorý má toľko jedu, že by zabil aj človeka? Ľudia ho volajú cigareta, lebo ak ťa uhryzne, máš čas len na cigaretu a je po tebe.“ Štuchne ma do rebier. „No tak, usmej sa. Počul som, že je to prehnané.“ Carl si priloží prsty k perám a napodobní fajčenie. „Ktovie, či tá Lolita rada fajčí.“